

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження Таможанської Ганни Валеріївни «Методика навчання студенток університетів міні-футболу з використанням інформаційних технологій у процесі позааудиторних занять», представлене на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки

Комплекс соціально-економічних умов життя в Україні, включаючи слабку поширеність занять фізичною культурою і спортом, призвели до різкого погіршення стану здоров'я і фізичного розвитку учнівської та студентської молоді. Такий несприятливий стан поширюється і на студенток університетів. Між тим, одним із важливіших факторів залучення до здорового способу життя, укріплення здоров'я, профілактики шкідливих звичок, підготовки до майбутнього материнства є заняття різними видами спорту і рухової активності, зокрема міні-футболом, який на сьогоднішній день завдяки своїй демократичності набирає все більшої популярності у світі.

Таким чином, проблема розробки та обґрунтування методики навчання студенток міні-футболу з використання сучасних інформаційних технологій, котра обрана Г. В. Таможанською для дисертаційного дослідження, є актуальною для теорії і методики навчання і представляє значний інтерес.

Дисертація виконана згідно Зведеного плану НДР Міністерства молоді та спорту України на 2011–2015 рр. у межах комплексної теми 2.4 «Теоретико-методичні основи індивідуалізації у фізичному вихованні і спорті» (номер державної реєстрації 0112U002001); а також у рамках науково-дослідної роботи, що фінансувалась за рахунок державного бюджету Міністерства освіти і науки України, на 2015–2016 рр. «Теоретико-методичні основи використання засобів інформаційної, педагогічної, медико-біологічної спрямованості для рухового і духовного розвитку та формування здорового способу життя» (номер державної реєстрації 0115U004036).

2. Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

У дисертаційному дослідженні вперше розроблено та апробовано річну програму поза аудиторних занять міні-футболом студенток молодших курсів університетів, яка базується на використанні оптимальних співвідношень специфічних і неспецифічних засобів підготовки і забезпечує значне покращення рівнів рухової і технічної підготовленості та показників функціонального стану їхнього організму і здоров'я. Експериментально обґрунтовано методику навчання міні-футболу студенток університетів з використанням інформаційних технологій у процесі поза аудиторних занять, впровадження якої забезпечує суттєве покращення фізичної, технічної і психофізіологічної підготовленості, а також функціонального стану організму і здоров'я. Визначено позитивні зміни параметрів функціональної, рухової, технічної, психофізіологічної підготовленості і якостей уваги студенток-першокурсниць, що пов'язане з використанням програми поза аудиторних занять із застосуванням інформаційних технологій.

3. Нові факти, одержані здобувачем

У дисертаційному дослідженні Г. В. Таможанської визначено динаміку показників рухової підготовленості та функціонального стану організму і здоров'я студенток від першого до п'ятого курсів університету; виявлено часові межі, упродовж яких необхідно застосовувати комп'ютерні засоби навчання у поза аудиторних заняттях студенток міні-футболом; обґрунтовано кількісні показники ЧСС, КСП і енерговитрат, які відображають реакцію організму студенток на розумові навантаження, обумовлені роботою з електронним посібником, котрі можуть застосовуватися для контролю за активністю сприйняття матеріалу через комп'ютерні засоби навчання.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Новизна і вірогідність загальних висновків дисертації підтверджуються результатами теоретичного та практичного досліджень, проведених дисертантом, і, в цілому, не викликають сумнівів. Вони достатньою мірою

апробовані на науково-практичних конференціях, а також шляхом публікації у різноманітних, у тому числі фахових виданнях України.

5. Значення отриманих автором результатів для науки і практики

Дисертаційна робота Г. В. Таможанської містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальне наукове завдання, яке полягало в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики навчання студенток університетів міні-футболу з використанням інформаційних технологій у процесі поза аудиторних занять.

Результати дослідження впроваджено у процес поза аудиторних занять міні-футболом студенток Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», Харківської державної академії фізичної культури, Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка та Житомирського державного університету імені Івана Франка. Окрім того, результати дослідження упроваджені у навчально-тренувальний процес дитячо-юнацької спортивної школи № 9 м. Харкова та спортивно-оздоровчого центру «Грація» (м. Харків).

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Матеріали дисертаційного дослідження Г. В. Таможанської можуть бути використані у подальшій розробці освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних, навчальних та робочих програм навчальної дисципліни «Фізичне виховання» вищих навчальних закладів, у ході розробки нових підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій та окремих положень державних документів, які регламентують процес фізичної підготовки у вищих закладах освіти.

7. Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому

Звертаючись до аналізу змісту дисертації, відзначимо, що робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (316 найменувань, з яких 36 – іноземною мовою) і додатків. Загальний обсяг

дисертації складає 218 сторінок, з них 175 сторінок основного тексту. Робота містить 52 таблиці та 5 рисунків.

В цілому, дослідження можна кваліфікувати як системно організоване, у тому числі досить чітко окреслено його предмет і мету, сформульовано дослідницькі завдання, забезпечено відповідність їм висновків, які логічно впливають із змісту основного тексту дисертації.

У першому розділі «Теоретико-методичні засади використання систем фізичних вправ як дієвого засобу оздоровлення студентської молоді» з достатньою глибиною і достатньо коректно подано характеристику сучасних уявлень про здоров'я людини, обговорені перспективні напрямки покращення стану здоров'я студентської молоді, проаналізовано стан проблеми використання систем фізичних вправ для оздоровлення студентів, розкриті теоретико-методичні засади оптимізації процесу навчання студентів фізичним вправам на основі використання інформаційних технологій.

У другому розділі «Визначення оптимального співвідношення специфічних і неспецифічних засобів підготовки у річній програмі занять міні-футболом студенток університетів першого курсу» чітко описані використані методи досліджень, поданий опис організації досліджень і загальні відомості про контингент обстежених. За результатами динаміки зміни стану організму та здоров'я студенток за термін навчання в університеті наведені дані аналізу показників їх фізичної підготовленості, функціонального стану організму та здоров'я. Окрім деякого покращення показників на другому курсі навчання, яке автор пов'язує із завершенням формування основних систем організму дівчат, у наступному зафіксоване зниження якісних характеристик їхнього здоров'я.

Таким чином, проведені авторкою дослідження підтвердили інформацію вчених, теоретиків і практиків вищої школи про незадовільний стан фізичної підготовленості та здоров'я студенток університетів України.

У цьому ж розділі Г. В. Таможанська докладно обґрунтовує спрямованість авторської методики навчання студенток міні-футболу з використанням інформаційних технологій у процесі поза аудиторних занять.

У третьому розділі «Обґрунтування методики навчання студенток університетів міні-футболу з використанням інформаційних технологій» розкрито педагогічні умови використання авторської методики, подано результати формуючого експерименту з апробації розробленої методики, досліджено ефективність використаних педагогічних засобів і методів.

Так, проведено серію експериментальних досліджень із застосуванням електронного навчального посібника «Основи відбору, навчання та тренування футболістів». У відповідності до завдання дослідження з метою підвищення рівня теоретичної підготовленості студенток та здійснення ефективного контролю за їх тренувальним процесом використовувались матеріали першої глави посібника «Спортивна орієнтація та відбір дітей для занять футболом» та четвертої глави «Управління тренувальним процесом футболістів». План дослідження передбачав здійснення експериментальних пошуків з метою виявлення часових меж, які є найбільш оптимальними для сприйняття студентками навчального матеріалу з оволодіння міні-футболом.

Встановлено, що найвищі показники, які характеризують активність сприйняття інформації з електронного посібника, зафіксовані у студенток 1 курсу на перших 20 хв занять у комп'ютерному класі. Різке зниження ($p < 0,05$) показників, що характеризують рівень мобілізації ресурсів психічної працездатності та розумової активності студенток 1 курсу, фіксували на всіх заняттях у комп'ютерному класі, починаючи з 20-ої хв. Так, часовий відрізок з 20 по 25 хвилину характеризувався наступними параметрами: ЧСС – $70,5 \pm 1,24$ уд·хв⁻¹, КСП – $41,3 \pm 0,40$ ум. од., витрат енергії – $8,4 \pm 0,14$ ккал. і т. д.

У процесі експерименту встановлено, що студентки 2 курсу найбільш активно сприймають матеріал комп'ютерного посібника у мультимедійному класі протягом перших 25 хвилин занять. Про активізацію їх розумової

працездатності саме на цьому часовому відрізку свідчать зафіксовані кількісні значення показників частоти пульсу, КСП та енерговитрат.

У формуючому експерименті взяли участь дві групи студенток I курсу кількістю по 23 особи. Футболістками виконувалася однакова програма річних занять, яку було обгрунтовано. Вона передбачала застосування специфічних і неспецифічних засобів тренування у пропорції 70% : 30%. Різницею в заняттях було те, що одні студентки використовували інформаційні технології два рази на тиждень, а інші чотири рази. Загальна кількість занять, які проводилися у поза аудиторний час, складала чотири рази на тиждень; кожне заняття тривало 90 хв. Після п'яти місяців формуючого експерименту було організовано тестування рівнів фізичної, технічної, функціональної, психофізіологічної підготовленості та якостей уваги. Встановлено, застосування розроблених схем дозволило забезпечити більш ефективне оволодіння технікою гри, підвищення рівня теоретичної підготовленості та характеристик певних психофізіологічних якостей.

Як результат, Г. В. Таможанською були розроблені чіткі практичні рекомендації щодо впровадження методики навчання студенток університетів міні-футболу з використанням інформаційних технологій.

Висновки дисертації чіткі, віддзеркалюють її основні результати.

Таким чином, робота Г. В. Таможанської за своїм науковим рівнем, змістом та формою являється завершеним дисертаційним дослідженням.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, слід відмітити ряд дискусійних положень та зауважень до змісту роботи, а також висловити окремі побажання.

1. Викликає питання наявність у структурі дисертації підрозділу 1.3.1, адже підрозділів 1.3.2, 1.3.3 та інших у тексті роботи немає. У цьому випадку, підрозділ 1.3.1, з огляду на його очевидно самостійний і важливий для проведеного дослідження зміст, мав би отримати порядковий номер 1.4.

2. У розділі 2 автор докладно описує запропоновані і використані у ході досліджень комплекси: комплекс вправ з гантелями, комплекс вправ на розвиток сили, вправи в положенні сидячи і лежачи, комплекс вправ для розвитку гнучкості, комплекс вправ для вдосконалення координації рухів, комплекс вправ для розвитку спритності, комплекс вправ для розвитку витривалості – усі ці описані комплекси доречно було б перенести у додатки.

3. Висновки до розділу 2 фрагментарні, не узагальнюють в достатній мірі наявні наукові і практичні результати досліджень. Адже лише у розділі 2 подано 19 таблиць, у яких зведені дані численних досліджень, проведених автором, які бажано узагальнити і розкрити також у висновках до розділу.

4. Автор вказує у науковій новизні, що у результаті дослідження встановлено ним вперше, які наявні відомості ним доповнені та розширені. Між тим, зазвичай вказують ще й які наукові положення підтверджено, а які отримали подальший розвиток.

5. Наприкінці висновків дисертаційної роботи немає вказівок щодо перспективи подальших досліджень.

6. Ряд джерел у «Списку використаних джерел» описані з порушенням правил оформлення бібліографічного опису який наводиться у дисертації. Це джерела 1, 2, 4, 13 та інші.

Втім зазначені зауваження і пропозиції не змінюють високу підсумкову оцінку дисертаційної роботи, що розглянута.

9. Повнота викладання результатів в опублікованих працях

Основні положення та результати дослідження висвітлено у 17 наукових працях (10 – одноосібні), з яких 7 у провідних наукових фахових виданнях України (у тому числі 3 відносяться до міжнародних наукометричних баз), 3 статті в інших виданнях, 5 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, 2 – науково-методичних посібник. Матеріали дослідження Г. В. Таможанської доповідалися та обговорювалися у ході міжнародних, всеукраїнської та регіональної науково-практичних конференціях.

10. Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації

Структурна побудова, зміст, результати роботи, основні висновки, що викладені в авторефераті, відповідають і повністю відображають основні положення дисертації.

11. Висновок

Дисертаційна робота Таможанської Ганни Валеріївни є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомим теоретичне і прикладне значення. На підставі виконаних досліджень і розробок, автором здійснено комплексне вирішення важливого актуального наукового завдання, яке полягало в науково-теоретичному обґрунтуванні і перевірці методики навчання студенток університетів з міні-футболу з використанням інформаційних технологій у процесі поза аудиторних занять.

Дисертація «Методика навчання студенток університетів міні-футболу з використанням інформаційних технологій у процесі позааудиторних занять» відповідає вимогам п. 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, є завершеним, самостійним науковим дослідженням, яке має теоретичне та практичне значення, а її автор Таможанська Ганна Валеріївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент: завідувач кафедри теорії та методики спортивної підготовки Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту,
доктор педагогічних наук, професор

 В. В. Приходько

Підпис професора В. В. Приходька засвідчую:

Начальник відділу кадрів ПДАФКіС

 Л. Г. Полякова

Проректор з наукової діяльності, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор

 Н. В. Москаленко

Вісник держави 27.04.2017р.
Керівник секретар
спеціалізованої всієї ради

 Т. К. Заренко

